

Polaraktualiteter

utges av
Polarforskningssekretariatet

Nr 135 • Augusti 2006

Kom – lyssna – prata

Under hösten 2006 kommer forskare och medarbetare från Polarforskningssekretariatet att medverka vid flera arrangemang:

Geologins dag

En **nationell temadag** där Polarforskningssekretariatet deltar i Geologins hus vid **Stockholms universitet**. Fredag 15 september pågår program för skolor, lördag 16 september är arrangemangen öppna för alla. Programmet för hela landet hittar du på www.geologinsdag.nu.

ForskarFredag

Ett initiativ från EU-kommissionen med aktiviteter över **hela Europa**. Under eftermiddagen/kvällen fredag 22 september kan du **träffa forskare i nio svenska städer**. Polarforskningssekretariatet deltar i ForskarFredag på **Lava, Kulturhuset i Stockholm**. Hela det svenska programmet hittar du på www.forskarfredag.se. Läs mer om EU-kommissionens "Researchers' night" på www.ec.europa.eu/research/researchersineurope.

Bok & Bibliotek

Under Bokmässan i Göteborg anordnas ett Forskartorg med föredrag om ny vetenskap. Polarforskningssekretariatet har tre föredragshållare på plats. Lördagen 23 september: kl 9.30 berättar **Angela Wulff**, Göteborgs universitet, om sin forskning på **alger i Antarktis** och visar bilder däriifrån. Kl 12.30 samma dag berättar **Martin Jakobsson**, Stockholms universitet, om sina undersökningar av **Arktis havsbottnen** och visar dynamiska kartor. På söndagen kl 13.30 är det dags för **Per Olof Hulth**, Stockholms universitet, att berätta om sitt arbete med partikelfysikdetektorn **IceCube på Sydpolen**.

Varmt välkomna!

Polarfågelforskare i Science och i fotobok

Lundaforskarna **Susanne Åkesson** och **Rachel Muheim** publicerade den 11 augusti en rapport om fåglars navigering i den ansedda vetenskapliga tidskriften **Science**.

I samma nummer av **Science** skriver även **Thomas Alerstam**, Lunds universitet, en översiktsartikel om forskningen kring **fåglars långdistansflygningar**. De tre forskarna har alla deltagit i ett flertal expeditioner i Polarforskningssekretariatets regi, bl.a. förra sommarens stora expedition **Beringia 2005**. Läs pressmeddelandet från Lunds universitet på www.lundaportalen.com/article8563.html. Tidskriften **Science** finns tillgänglig på bibliotek eller för prenumeranter på webbplatsen www.sciencemag.org.

Susanne Åkesson är också aktuell i en ny fotobok, *Pingviner*, med vackra bilder av Brutus Östling, där hon har skrivit den lärorika texten om pingvinernas fascinerande liv.

IPY-möten i september

Polarforskningssekretariatet anordnar ett **samordningsmöte** 27/9 på Kungl. Vetenskapsakademien i Stockholm för de svenska forskare som är intresserade av att **fältarbeta i norra Sverige** under Internationella polaråret 2007–2008. Vanligtvis ingår inte logistiskt stöd till forskning i norra Sverige i Polarforskningssekretariatets uppdrag, men för **IPY görs ett undantag**. De internationella geografiska gränserna för IPY-aktiviteter dras vid 60°N och 60°S. 2/3 av Sverige ligger norr om 60°N (ungefär i höjd med Gävle och Falun) och räknas som subarktiskt. Kontaktperson för mötet är **Magnus Tannerfeldt**, e-postadress magnus.tannerfeldt@polar.se eller mobiltelefon 070-228 26 00.

Svenska kommittén för internationella polaråret bjuder in de forskare som deltar i IPY-projekt eller arbetar med frågor kring människa och miljö **norr om den 60:e breddgraden**, till ett **idémöte** inför Internationella polaråret 2007–2008. Mötet hålls 21/9 i Bildmuseet, Gammlia, Umeå. Temat är **Människan i polartrakterna**. Program finns att läsa på www.cesam.umu.se/Cesams%20bilder/Manniskan_i_polartrakterna.pdf och i det syns bl.a. Rose-Marie Huuva, författare och konstnär som deltog i Beringia 2005, dokumentärfilmsvisning samt föredrag av Ingrid Sandahl, Institutet för rymdfysik i Kiruna. Anmälan görs senast 5/9 till anna.lindkvist@histstud.umu.se.

COMNAP/SCAR

9–19 juli hölls en mötesbiennal för både **Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR)** och **Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP)** i Hobart, Tasmanien. Denna biennal är det största internationella forum där vetenskapliga och logistiska organisationer som verkar i Antarktis möts.

På COMNAP-agendan stod ärenden som berörde operativa ämnen och frågor kring Antarktisdördraget, särskilt relevanta för dess miljökommitté. En ny arbetsgrupp för säkerhet och risk inrättades. **IPY** diskuterades och där poängterades den utåtriktade verksamheten och informatörsnätverket **INFONET**:s roll. Polarforskningssekretariatet kommer att ingå i ledningen för dessa aktiviteter. José Retamales från Chile valdes till ny ordförande för COMNAP. Nästa COMNAP-möte äger rum i Washington i juli 2007.

I övrigt gavs goda tillfällen till bilaterala diskussioner. Från svenskt perspektiv var samtalen med NSF/USA om framtida **samarbete med Oden i Antarktis** särskilt intressanta.

SCAR-mötet och -symposierna var mycket välbesökta och produktiva. Ca 850 personer från hela världen deltog, men tyvärr hade Sverige inga forskare på plats.

Anders Karlqvist

Svalbardposten

Longyearbyen firade 100 år som samhälle 10 juni. Lokaltidningen Svalbardposten har därför skannats in och lagts ut på Internet. Du hittar nästan alla årgångar, från 1948 och framåt, på www.nb.no/avis/svalbardposten.

Lärare på isbrytare Linnéstöd

Per Olsson – fd. högstadielärare på Vimarskolan i Vimmerby men nu oceanograf och tekniker på SHMI – finns ombord på ryska isbrytaren **Kapitan Dranitsyn** som är ute på en expedition med lärare.

2006 Arctic Expedition for K-12 Teachers är ett samarbete mellan amerikanska, ryska och japanska organisationer och EU. DAMOCLES och NABO är de största forskningsprogrammen ombord. 21/8 lämnade isbrytaren Kirkenes hamn och väntas åter 16/9 efter en tur till Laptev havet och tillbaka igen norr om Severnaja Zemlja och Frans Josefs Land.

Ombord finns **25 lärare** och **34 forskare**. Per är ensam svensk, de andra lärarna kommer från Ryssland, USA, Kanada, England och Frankrike.

På webbsidan www.iarc.uaf.edu/education_outreach/for_educators/arctic_expedition_2006 kan du läsa mer, bl.a. rapporter från Dranitsyn, och hitta mer information.

KVA-tjänst

Kungl. Vetenskapsakademien har valt ut elva unga forskare som erbjuder särskilda forskartjänster, och inom geovetenskaperna har **Regine Hock** fått en tjänst. Hennes forskning går ut på att **modellera hur världens glaciärer kommer att förändra sig under framtida klimatförändringar**, deras bidrag till den globala havsnivån och påverkan på vattenflödet i och från glaciärområden. Regine, som deltog i SWEDARP 2002/03, har tidigare arbetat i Kiruna och i Stockholm men kommer framöver att vara verksam vid Uppsala universitet.

Klimatforskning och en **forskar-skola** inom ämnet vid Stockholms universitet får ett av 20 **Linnéstöd** som delas ut av Vetenskapsrådet och Formas. Frågor som ska tas upp är bl.a. hur molnbildningen påverkas av samhällets utsläpp av växthusgaser och partiklar, och vilken roll växthuseffekten spelar för det globala klimatet. En nyckel till sådan kunskap är studier i tidigare klimatvariationer, 100 år eller flera miljoner år tillbaka. Forskningen organiseras kring fem tvärvetenskapliga huvudteman:

1) Klimatets variationer, 2) Atmosfärs- och oceancirkulation, 3) Randvillkor för modellering av atmosfärs- och oceancirkulation, 4) Småskaliga processer med storskaliga climateffekter, 5) Biogeokemiska cykler (kolkrets och vattnets kretslopp).

Bakom ansökan står bl.a. professorerna Jan Backman, Institutionen för geologi och geokemi, Henning Rodhe, Meteorologiska institutionen samt Johan Kleman och Georgia Destouni, Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi.

...

Polaraktualiteter utges av Polarforskningssekretariatet och distribueras gratis. Kontakta oss om du vill ha fler exemplar, information eller ändra prenumerationssätt. Citera oss gärna, men ange källan!

Ansvarig utgivare: Anders Karlqvist
Redaktion: Sofia Rickberg, Eva Grönlund, Elena Dahl
e-post: polaraktualiteter@polar.se

Polarforskningssekretariatet
Box 50003, 104 05 Stockholm
tel: 08-673 96 00
fax: 08-15 20 57
www.polar.se

30 augusti 2006 ISSN 1101-9514